

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 23

Fylke: Vestfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Brunlanes

Emne: Bordskikk til hverdags Bygdelag:

Oppskr. av: Kristen Brastein Gard: Thorsheim

(adresse): Halle nr. Larvik G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Oppskrifta er etter egen røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1/ I eldre tider blev det kokt i kjøkkenet og spist i stua, nå siden skoskein er revet ut og komfyr innsett blir det mest spist i kjøkene. Ombyttet skjedde fr ca 50 år siden

2/ Helt huslyden sat ved samme bord og det er almindert spist enda

3/ Her er det almindert at alle spiser ved samme bord og på samme tid

4/ Husbondsfolk og tjenere spiser samme mat

5/ Familien spiser som regel på kjøkene

6/ Mann spiser i stua om helgen og når det er kommet serlige fremmede

7/ Alle har nokke sin faste plass ved bordet; men det er ikke noe regel for hvordan de sitter

8/ For ca 50 år siden var det vist almindert at barna stod ved bordet når de spiste.

Mor fortalte at de sto og spiste fra de var så store at de kunne rekke opp. Nå blir det ikke brukt.

9/ Husbondens plass kalles ikke høysetet nå

10/ I en spisestue står gjere bordet midt på gulvet hedersplassen blir da midt på bordets bredside, slik at gjesten med front mot døren

11/ De var nokk ikke nøie med å vaske hendene før de spiste før. det blev nok ikke gjort uten de hadde hatt et arbejde så de var svert slitne

12. Det må sikkert være 100 ar siden alle spiste av samme fat og samme melkekopp til grunden. Hver hadde sin melkebolle den er av steinbøis. Man tok litt grønt i sjeen og duppet i melken, det blev spist på samme måte nå

13/ Jeg har ikke hørt at de satte gryta på bordet. Kaffekjelen blev satt på bordet på en liten treffjel som blev kalt kejelebånn. Det blev ikke gjort noe forskjell på serveringen for tilfeldige fremmede

14/ Jeg vet ikke om det blev laget sul mellom flatbrødstykkene.

Jeg kan huske det blev smurt smør mellom. Slikt brød kaltes "klining"

15/ Det er alminderti å ta sukkerbiten i munnen og drikke kaffi til

16/ Det blir ikke brukt nå å drikke kaffi av skalen. For 50 år siden var det almindelig

17/ Det ikke når gaffellen kom i bruk. Jeg kan ikke huske de spiste uten gaffel. Jeg kan huske tilbake 60 år

18/ Så lenge jeg husker blev det brukt bordkniver

19 Det blev nok brukt kesjer for lengere tid siden. Fra den tid jeg husker blev det brukt sjær av blikk. Nå blir det vel brukt mest soløsjær. Ljerne blev alltid vasket etter bruk

20 For 60 år siden bruktes dyre tallerkener til grønt og suppe. De var av steintøi

21 Bordduk blev ikke brukt til hverdags før, man brukte hvitskurt innalt borskive. Nå blir det brukt voksduk. Den blir har vært i bruk ca 50 år. Den ligger på bordet mellom måltidene

22 / Man bruker voksduk

23/ Jeg har hørt at maten blev utdelt før. Jeg kan ikke huske det

24/ Det var serlig ønsbrød som blev utdelt, å det var vel serlig til barna

25 Maten blev delt ut eftersom barna var store

26/ Barna spiser uten hjelp når de er 4-5 år. De forsyner sig selv når de er 8-9 år. Det er mest moren som hjelper barna

27/ Jeg kan huske de sygde mat til småbarn. Det var vel slutt for 50 år siden.

28/ De fleste steder blir det lest for maten før og takket etter måltidet det blir mest lest stille. I selskaper blir det som regel sunget bordvers før og etter maten

29/ Jeg tror alltid det var tillatt å snakke mens en spiste. Nå er det iallefall tillatt

30/ En anså det upasende å le ved bordet. Barn blir som regel irettesatt vist de ler ved bordet

31/ Det var ikke tillatt å synge ved bordet.

„Mannen viste ikke kjeringa var geten, før hun sang og åt

32/ En måtte vente til alle var ferdig. En skulle kalle bordsjikk
bordsjikk

33/ Familien takker som regel ikke for maten, mens fremede, tjenerne og arbeidsfolk takker alltid for maten

34/ En som kommer inn unner måltidet sier: velbetkommet

35/ Hvis det var nabo eller slykfolk blev de alltid bett til bors

36/ Når en fremmed kommer med-
lem måltiderne blir han ikke
bevertet, uten når han har reist
langt

37/ En tilfeldig gjest får gjerne
ekstra traktament

38/ Jeg tror ikke man hadde kaffi
til hver som kom innom. Man
hadde ikke kaffikjelen på helle
dagen. Slik er det nå også

39/ En fremmed gjest spiser nokk
sommestider på kjøkkenet. Hvis han
spiser i stuen spiser gjerne hus-
faren sammen med ham

40 For var det god sjikk å la sig
nå; men ikke nå

41 Jeg tror det er sjellen en gjest
spiser alene. En av husstandens
medlemmer spiser gjerne med.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING